■ศ.ดร.ศรีศักดิ์ จามรมาน

นโยบายในการระงับข้อพิพาทชื่ออาณาเขตบนอินเทอร์เน็ต

นโยบายในการระงับข้อพิพาท ทำให้การตัดสินกรณีพิพาท ทำได้อย่างรวดเร็วและลดค่าใช้จ่าย

ในปี พ.ศ. 2542 องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก หรือ "ไวโป (WIPO = World Intellectual Property Organization)" ได้จัดทำรายงานข้อเสนอในการระงับกรณีพิพาทในเรื่องอาณาเขตทางอินเทอร์เน็ตต่อไอแคนน์ เพื่อที่ทางไอแคนน์จะได้นำไปประกอบการพิจารณาหาทางแก้ไขโดยครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่ การเก็บข้อมูลผู้ลงทะเบียน การดำเนินการระงับข้อพิพาท สิทธิในเครื่องหมายการค้า เป็นต้น

หลังจากที่ได้รับรายงานจากไวโปมาประกอบการพิจารณาเพื่อแก้ปัญหากรณีพิพาทเรื่องอาณาเขตอินเทอร์เน็ตแล้วนั้น ไอแคนน์จึงได้ทำเอกสาร "นโยบายเพื่อระงับข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับชื่ออาณาเขตอินเทอร์เน็ต หรือนโยบายการระงับข้อพิพาท (Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy)" ขึ้นมา โดยที่หน่วยงานรับจดชื่ออาณาเขตและผู้ที่ต้องการจดชื่ออาณาเขตจะต้องดำเนินการต่าง ๆ ให้อยู่ภายใต้หัวข้อในเอกสารฉบับนี้ นโยบายดังกล่าวจะแจกจ่ายให้กับผู้จดทะเบียนทุกคน โดยมีผลบังคับโดยตรงต่อโดเมนเนมที่ลงท้ายด้วยดอตคอม ดอตออร์ก และดอตเน็ต ชื่ออาณาเขตในบางประเทศ อย่างเช่น ดอตทีวี ดอตเอ็นยู เป็นต้น ทั้งนี้รวมถึงบุคคลที่สามที่เป็นคู่กรณี

เนื้อความในนโยบายการระงับข้อพิพาทประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การรับรองข้อมูล ผู้ขอจดทะเบียนจะต้องรับรองต่อผู้รับจดชื่ออาณาเขตว่า ข้อมูลทุกอย่างที่ผู้ขอจดให้มาเป็นความจริงและถูกต้อง การจดชื่อนี้จะต้องไม่เป็นการทำให้เกิดความเสียหายหรือมีผลกระทบกับสิทธิอันชอบธรรมของบุคคลอื่น และจะไม่ใช้การจดทะเบียนนี้ไปในทางทุจริต

2. การยกเลิก โอน และเปลี่ยนแปลง ผู้รับจดชื่ออาณาเขตอินเทอร์เน็ตมีสิทธิที่จะยกเลิก โอน หรือเปลี่ยนแปลงการจดทะเบียนถ้าเกิดเหตุการณ์ดังต่อไปนี้

- ผู้ขอจดทะเบียนหรือตัวแทนที่ถูกต้องของผู้จดทะเบียนได้แจ้งความประสงค์ต่อผู้รับจดชื่ออาณาเขตอินเทอร์เน็ต หรือมีคำร้องขอจากศาลหรือหน่วยงานระงับกรณีพิพาท
- มีการตัดสินใจให้ปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดจากผู้พิจารณา โดยพิจารณาตามที่นโยบายฉบับนี้ได้ระบุไว้

3. กระบวนการระงับข้อพิพาท ผู้ทำหน้าที่ในการระงับข้อพิพาทจะตัดสินว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่จากการกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดคือ การจดชื่ออาณาเขตที่เหมือนหรือใกล้เคียงจนทำให้เกิดความสับสน ในเครื่องหมายการค้า/บริการ โดยที่ไม่มีสิทธิ์หรือความชอบธรรม รวมถึงการใช้ชื่ออาณาเขตที่ในทางทุจริต โดยพิจารณาจากจุดประสงค์ ดังนี้

- เมื่อผู้จดตั้งใจที่จะขาย ให้เช่า หรือหาประโยชน์อื่น ๆ จากชื่อโดเมนนั้น
- เมื่อผู้จดตั้งใจที่จะจดชื่อโดเมนเพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าของเครื่องหมายการค้าหรือบริการนั้นได้จด
- เมื่อผู้จดตั้งใจที่จะจดชื่อโดเมนโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อขัดขวางการดำเนินธุรกิจของคู่แข่ง
- เมื่อผู้จดตั้งใจใช้ชื่อโดเมนดังกล่าวเพื่อทำให้คนทั่วไปเกิดความเข้าใจผิดในเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น รวมไปถึงตัวสินค้าและบริการ ไม่ว่าจะเพื่อประโยชน์ของตัวผู้จด หรือเพื่อทำให้บุคคลอื่นเสียประโยชน์

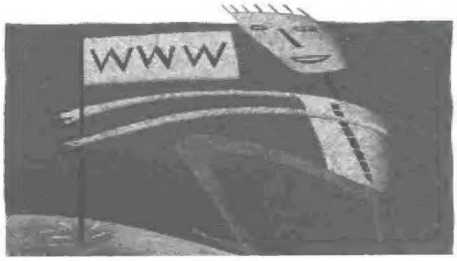

ถ้าหากมีกรณีพิพาทเกิดขึ้น ผู้จดชื่ออาณาเขตอินเทอร์เน็ตต้องมีหน้าที่แสดงความบริสุทธิ์ของตนเองด้วยการปฏิบัติตามนโยบายเพื่อระงับข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับชื่ออาณาเขตอินเทอร์เน็ต เช่น ต้องแสดงว่าผู้จดได้ใช้ชื่อไปในทางสุจริต ตัวผู้จดชื่ออาณาเขตเองนั้นเป็นที่รู้จักดีอยู่แล้วจากชื่อนั้น ๆ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไว้ หรือต้องแสดงว่าไม่ได้ทำให้บุคคลทั่วไปเกิดความสับสนกับเครื่องหมายการค้ากับคู่กรณี เป็นต้น

ทั้งนี้ คู่กรณีทั้งสองฝ่ายจะต้องเลือกหน่วยงานระงับกรณีพิพาทที่ได้รับอนุญาตจากไอแคนน์เท่านั้น

ในส่วนของกระบวนการขั้นต้นในการแต่งตั้งคณะผู้พิจารณาผู้มีอำนาจในการดำเนินการระงับกรณีพิพาท ในกฎการระงับข้อพิพาทกำหนดให้มีกระบวนการการแต่งตั้งและวิธีการแต่งตั้งคณะผู้พิจารณาซึ่งจะเป็นผู้ตัดสินกรณีพิพาท

ในกรณีที่มีข้อพิพาทหลายเรื่องระหว่างผู้จดชื่ออาณาเขตกับโจทก์ ผู้จดชื่ออาณาเขตหรือโจทก์อาจจะยื่นคำร้องเข้าด้วยกัน

ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในระหว่างการพิจารณา ในขั้นแรกโจทก์จะต้องผู้จ่าย แต่ในกรณีที่จำเลยขอให้เพิ่มจำนวนผู้พิจารณาให้เป็นไปตามสิทธิที่พึงกระทำได้ ให้จำเลยเป็นผู้จ่ายค่าใช้จ่ายในส่วนที่เกินนั้น

ในระหว่างการพิจารณาถ้ายังไม่มีคำตัดสินอย่างเป็นทางการจากคณะผู้พิจารณา ทั้งโจทก์และจำเลยไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะถือว่ายังไม่มีการตัดสิน

ในระหว่างการพิจารณา การแก้ไขการจดทะเบียนเพื่อเป็นไปตามคำร้องขอของคู่กรณีนั้นจะถูกจำกัดไว้ในขอบเขตที่กำหนดให้เท่านั้น ยังไม่อนุญาตให้มีการยกเลิกการจดทะเบียนชื่ออาณาเขตหรือโอนย้ายชื่ออาณาเขตใด ๆ ทั้งสิ้น

หน่วยงานระงับกรณีพิพาทนั้นจะรายงานความคืบหน้าเรื่องการตัดสินของคณะผู้พิจารณาให้ทั้งโจทก์และจำเลยเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้จะคำนึงถึงสิทธิของผู้จดทะเบียนที่เป็นเจ้าของชื่ออาณาเขตนั้น โดยรายงานความคืบหน้านี้จะตีพิมพ์ผ่านอินเทอร์เน็ต ยกเว้นแต่ว่าทางคณะผู้พิจารณาจะตัดสินให้เป็นกรณีที่ไม่อนุญาตให้มีการเผยแพร่

ทั้งนี้การฟ้องร้องต่อหน่วยงานระงับกรณีพิพาทนี้ไม่ถือเป็นการตัดสิทธิของเจ้าของชื่อโดเมนและคู่กรณีในการนำกรณีพิพาทนี้ยื่นฟ้องต่อศาล ทั้งคู่สามารถยื่นฟ้องต่อศาลได้ทั้งก่อนหรือหลังที่ได้รับฟังคำตัดสินของหน่วยงานระงับกรณีพิพาท ซึ่งถ้าหากว่าคำตัดสินของหน่วยงานระงับกรณีพิพาทได้ตัดสินให้ต้องยกเลิกการจดทะเบียนหรือโอนย้ายชื่ออาณาเขตนั้น ผู้รับจดทะเบียนจะรอเป็นเวลา 10 วันทำการเพื่อดูว่ามีการฟ้องต่อศาลต่อไปหรือไม่ ถ้ามี ทางผู้รับจดชื่ออาณาเขตจะหยุดการกระทำต่าง ๆ และรอจนกว่าจะมีหลักฐานที่แน่ใจได้ว่ามีการตกลงกันเป็นที่เรียบร้อยระหว่างคู่กรณี หรือมีหลักฐานที่แน่ใจได้ว่าคดีนั้นได้ถูกถอนฟ้องไปแล้ว หรือมีคำตัดสินมาจากศาลว่าผู้จดทะเบียนนั้นไม่มีสิทธิเหนือชื่ออาณาเขตนั้นอีกต่อไป

4. กรณีพิพาทและการฟ้องอื่น ๆ สำหรับกรณีพิพาทอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับเรื่องชื่ออาณาเขตอินเทอร์เน็ตนั้น หน่วยงานระงับกรณีพิพาทจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องใด ๆ ทั้งสิ้น ต้องไปฟ้องต่อศาลเอาเอง

5. ขอบข่ายความรับผิดชอบของผู้รับจดชื่ออาณาเขต บริษัทหรือผู้ที่ให้บริการรับจดชื่ออาณาเขตนั้นจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับกรณีพิพาทอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนที่ได้ทำไว้กับทางบริษัทหรือผู้รับจดนั้น ๆ และทางผู้จดชื่ออาณาเขตก็ไม่มีสิทธิที่จะอ้างชื่อบริษัทหรือผู้ที่ให้บริการรับจดชื่ออาณาเขตในกรณีพิพาทอื่น ๆ

6. การรักษาสภาพ ทางผู้รับจดทะเบียนชื่ออาณาเขตนั้นจะไม่กระทำการใด ๆ กับชื่ออาณาเขตของผู้จดทะเบียน เช่น ยกเลิก โอนย้าย หรือเปลี่ยนแปลง เป็นต้น ภายใต้เนื้อหาของนโยบายการระงับข้อพิพาท ยกเว้นแต่จะเป็นไปตามที่ระบุไว้ในหลักการยกเลิก การถ่ายโอน และการเปลี่ยนแปลง

7. การโอนย้ายชื่ออาณาเขตอินเทอร์เน็ตระหว่างที่มีกรณีพิพาท การโอนชื่ออาณาเขตอินเทอร์เน็ตให้กับเจ้าของคนใหม่นั้นไม่สามารถกระทำได้ถ้ายังอยู่ในช่วงกระบวนการระงับกรณีพิพาทหรือยังอยู่ในช่วงเวลา 15 วันหลังจากกรณีพิพาทสิ้นสุดลง หรือกำลังอยู่ในช่วงกระบวนการฟ้องร้องในศาลอื่น ในส่วนของความต้องการที่จะเปลี่ยนบริษัทหรือผู้รับจดทะเบียนนั้น ถ้าหากยังอยู่ในระหว่างกระบวนของหน่วยงานระงับกรณีพิพาทหรือยังไม่ครบ 15 วันจากการสิ้นสุดขบวนการก็จะยังไม่สามารถเปลี่ยนแปลงผู้รับจดทะเบียนได้

8. การเปลี่ยนแปลงนโยบาย นโยบายนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้โดยไอแคนน์ ทางบริษัทรับจดชื่ออาณาเขตจะติดประกาศนโยบายที่แก้ไขแล้วให้ทราบล่วงหน้าก่อนประกาศใช้ 30 วัน แต่ในขณะที่พิจารณากรณีพิพาทก็ให้ใช้นโยบายที่ใช้บังคับอยู่ขณะเริ่มพิจารณาไปจนกว่าจะจบการพิจารณากรณีนั้น

นโยบายในการระงับข้อพิพาทนี้ ทำให้การตัดสินกรณีพิพาทดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว และลดค่าใช้จ่าย แต่ก็ยังมีผู้โต้แย้งว่าน่ามีการปรับปรุงนโยบายบ้างเพื่อความยุติธรรมต่อทั้งโจทก์และจำเลย รายละเอียดของข้อโต้แย้งนั้นผู้เขียนขออนุญาตกล่าวถึงในบทความครั้งต่อไป